

TIIAME

Mavzu:O'zbekiston SSRning tashkil topishi

O'zbekiston tarixi fani o'qituvchisi
Islamova S.

TIIAME

O'tilgan mavzuni takrorlash

- Milliy respublikalar tuzish zarurligi g'oyasining tashabbuskorlari o'z fikrlarini
- qanday asosladilar?
- Sovetlarning O'rta Osiyoda milliy-hududiy chegaralanishi o'tkazishdan aso- siy maqsadi nima edi?
- XX asrning 20-yillari o'rtalariga kelib O'rta Osiyoning siyosiy xaritasida qan- day o'zgarishlar yuz berdi

O'zbekiston SSRning tuzilishi, uning hududi va aholisi.

TIIAME

- 1925-yil 13-fevralda Buxoroda maxsus qurilgan Xalq uyida Butuno'zbek (O'zbekiston SSR) Sovetlarining I ta'sis qurul-toyi ochildi. Qurultoy faoliyatida Moskvadan maxsus kel-gan Butunittifoq (SSSR) Markaziy Ijroiya Qo'mitasi raisi **Mixail Kalinin** qatnashdi va nutq so'zlandi. Qurultoy qatnashchilari tomonidan 17-fevralda "*O'zbekiston Soviet Sotsialistik Respublikasini tashkil etish to'g'risida Deklaratsiya*" qabul qilindi. Deklaratsiyada yangi tashkil topgan O'zbekiston SSR tarkibiga Toshkent, Samarqand, Farg'ona, Qashqadaryo, Zarafshon (Buxoro), Surxondaryo, Xorazm viloyatlari va Tojikiston ASSR kirganligi alohida ta'kidlandi. Qurultoyda respublikaning oliv organlari: O'zbekiston SSR Markaziy Ijroiya Qo'mitasi (O'zSSR MIK) va O'zbekiston SSR Xalq Komissarlari Soveti (O'zSSR XKS) tuzilgan. Taniqli davlat arbobi **Fayzulla Xo'jayev** O'zbekiston SSR Xalq Komissarlari Soveti raisi, "Qo'shchi" uyushmasi faoli **Yo'Idosh Oxunbobo-yev** O'zbekiston SSR Markaziy Ijroiya Qo'mitasi raisi lavozimlariga saylan-ishdi.

TIAME

O'zbekiston Kommunistik partiyasining tashkil topishi

TIIAME

- O'zSSR tuzi- lishi arafasida, 1925-yil 6 – 12 fevralda eski Buxoro shahrida O'zbekiston Kommunistik partiyasining I ta'sis syezdi ham bo'lib o'tdi. Syezd ishida SSSR Markaziy Ijroiya Qo'mitasi raisi **M.I.Kalinin** qatnashdi va ma'ruza qildi.
- Syezdda O'zbekiston Kommunistik (bolsheviklar) partiyasi tashkiliy jihat- dan rasmiylashtirildi. O'zbekiston Kompartiyasi Markaziy Komiteti mas'ul sekretarlari qilib **Vladimir Ivanov** va **Akmal Ikromov** saylandi. O'zbekis- ton Kompartiyasi aslida Sovet Ittifoqi Kommunistik partiyasi (KPSS)ning O'zbekiston SSRdagi filiali hisoblangan. Sovet hokimiyati yillarida respublika siyosiy hayotida O'zbekiston Kommunistik partiyasi yetakchi rol o'ynagan.

НАЦИОНАЛЬНО-ГОСУДАРСТВЕННОЕ РАЗМЕЖЕВАНИЕ РЕСПУБЛИК СРЕДНЕЙ АЗИИ (1924 - 1925 гг.)

O'zbekiston SSR – Sovet Ittifoqi tarkibidagi milliy ittifoqdoш respublika.

TIIAME

- O'zbekiston SSR Butunittifoq Sovetlarining III syezdida 1925-yil 13-may kuni SSSR tarkibiga qabul qilindi. SSSR 1922-yil 30-dekabrdan 4 ta ittifoqdoш sovet respublikasi (RSFSR, Ukraina, Belorusiya, ZSFSR – Kavkazorti) asosi- da tashkil topgan edi. 1927-yil 30-martda O'zSSR Sovetlarining II syezdida O'zbekiston SSRning **birinchi Konstitutsiyasi** qabul qilindi.
- O'zbekiston SSR tashkil qilinganidan so'ng respublika davlat boshqaruvi organlari Ittifoq organlari tartibida va ulardan andoza olingan holda tuzilgan. Bu ittifoqdoш respublikalarning Markazdan turib boshqarishning eng oson va oddiy, shu bilan birga mustahkam shakli edi.

Yodda tuting!

TIIAME

O'zbekiston SSRda 1925-yil 29-yanvarda ilk bor ma'muriy-hududiy bo'linish o'tkazilib, 7 viloyat (Zarafshon, Samarqand, Toshkent, Farg'ona Surxondaryo, Qashqadaryo, Xorazm) va alohida Konimex tumani tashkil etil-

di. 1926-yil 29-sentyabrda 10 ta okrug (Xorazm, Buxoro, O'rta Zarafshon, Sa-marqand, Toshkent, Xo'jand, Qo'qon, Andijon, Surxondaryo, Qashqadaryo) va alohida Konimex tumani tuzildi

O'zbekiston SSR tarkibida Tojikiston ASSRning tashkil topishi

TIIAME

- 1926-yil 1 – 12-dekabrda Dushanbeda bo'lib o'tgan Tojikiston ASSR Sovetlarining I ta'sis syezdida O'zbekiston SSR tarkibida Tojikiston Avtonom Sovet Sotsialistik Respublikasi (Tojikiston ASSR) tuzilganligi haqida deklaratsiya qabul qilingan. Bu paytda Tojikiston ASSR hududi **135 620 km²**, aholisi 739 503 kishi bo'lган.
- 1929-yil 16-oktyabrda Tojikiston ASSR o'rнiga Tojikiston SSR tashkil topdi va u O'zbekiston SSR tarkibidan chiqdi. Markazning buyrug'i bilan o'zbeklarning azaliy yurti bo'lган O'zbekiston SSRning Xo'jand okrugi Tojikiston SSRga berildi.

Qoraqalpoq avtonom viloyatining tuzilishi va Qoraqalpog'iston ASSR- ning O'zbekiston SSR tarkibiga kiritilishi

TIIAME

- 1925-yil 12 – 19-fevralda To'rt- ko'lda dehqon, batrak va qizil askar deputatlari Qoraqalpoq avtonom viloyati Sovetlarining I ta'sis syezdi bo'lib o'tdi. Syezdda Qoraqalpoq avtonom viloya- ti tuzilganligi va uning Qozog'iston ASSR tarkibiga kirishi qonun yo'li bilan mustahkamlandi.

O'zingizni sinang!

TILAME

- O'zbekiston kasaba uyushmalari – bu
- O'zbekiston komsomoli – bu ...
- Respublikalar poytaxtlari – bu
- Akmal Ikromov – bu

Atamalar izohi

- “**Qo’shchi**” – Qo’sh haydovchi kishi, dehqon. “Qo’shchi” dehqonlarning oyaviy jihatdan birlashtirib turgan ittifoq bo’lganligi uchun shunday nom- langan.

TIIAME

Savol va topshiriqlar

- “O’zbekiston Sovet Sotsialistik Respublikasini tashkil etish to’g’risida Deklaratsiya”ga muvofiq tashkil topgan O’zbekiston SSR qaysi hududlardan iborat edi?
- O’zbekiston SSR poytaxti nima sababdan dastlab Samarqandga ko’chirilib, undan Toshkentga qayta ko’chirilgan edi?
- O’zbekiston Kommunistik partiyasining asosiy vazifalari nimalar- dan iborat bo’lgan?
- Butunittifoqning kasaba soyuzi va komsomol yoshlar tashkilotlari nima maqsadda tashkil etilgan edi?